

організацій та органів державної влади на ефективність соціальних характеристик державного управління залежить не тільки від типу взаємодії, але й від типу громадських організацій, які беруть в ній участь, а різні чинники взаємодії органів державного управління та громадських організацій призводять до різних результатів та впливають на різні складові ефективності.

Література.

1. Атрашенко А. Н. Анализ структуры управленческого цикла // Вестник ТГПУ. – 2006. – Выпуск 10 (61). – Серия: Педагогика.
2. Діденко Н. Г. Державне управління і соціальне партнерство: актуальні проблеми теорії і практики: Монографія. – Донецьк, 2007. – 404 с.
3. Иванов С. А. Социальное партнерство как феномен цивилизации // Журнал социологии и социальной антропологии. – 2005. – № 3 – С. 79-99.
4. Кастельс М. Міркування щодо Інтернету, бізнесу і суспільства: Пер. з англ. – К.: Видавництво «Ваклер» у формі ТОВ, 2007. – 304 с.
5. Козлов К. І. Соціальна взаємодія органів влади і громадських організацій // Теорія та практика державного управління: Зб. наук. праць. – Вип.2 (21). – Х.: Вид-во ХарРі НАДУ «Магістр», 2008. – С. 323–329.
6. Кулініч О. В. Організаційні форми взаємодії органів публічної влади та НДО // Інноваційний розвиток суспільства за умов крос-культурних взаємодій: Матеріали міжнародної конференції (20-21 лютого 2008 року). У 6 ч – Ч. 3. – Суми: СОІППО, 2008. – С. 105–107.
7. Литвак Б. Г. Разработка управленческого решения. – М.: «Издательство Дело АНХ», 2008. – 439 с.
8. Мартиненко В. М. Інноваційна стратегія демократичного розвитку України: від місцевої демократії до демократичної держави: Монографія. – Х.: Константа, 2004. – 225 с.
9. Недержавні організації на ринку соціальних послуг: фінансові, інституційні, законодавчі аспекти: Матеріали круглого столу. – Київ, – 2007.
10. Нікітін В. В. Ресурсний потенціал становлення громадянського суспільства в Україні: [Монографія]. – Х.: Вид-во ХарРі НАДУ «Магістр», 2006. – 248 с.
11. Новак В. Неурядові організації або соціальне партнерство між державою і громадянським суспільством: зарубіжний досвід // Вісник Національної академії державного управління при Президенті України. – 2005. – № 1. – С. 359–364.
12. Общественные советы как механизм участия общественности в работе государственных органов: Сборник материалов / Международный центр некоммерческого права. – 2004. – 160 с.
13. Пашенко В. Неурядові організації: перспективи розвитку. (Методологія дослідження) // Трибуна. – 2004. – № 11–12. – С.26–28.
14. Пироженко Н. Соціальне партнерство органів державної влади й неурядових підприємницьких організацій як умова підвищення якості законодавчих актів і державно-управлінських рішень // Актуал. пробл. держ. упр.: Наук. зб. – О.: ОРІДУ НАДУ, 2005. – Вип. 3 (23). – С. 167–180.
15. Публічна політика: Навчальний посібник / В. Т. Навнівська, В. А. Нікітін.–К.: Видавництво НАДУ, 2007. – 52 с.
16. Слюсаревський М. «Фундаментальні принципи щодо статусу неурядових організацій в Європі» – орієнтир при реформуванні законодавства України // Юридичний радник. – 2007. – № 3 (17).
17. Сорокин П. А. Система социологии. – М.: «Астрель», 2008. – 1628 с.

18. Соціальна політика регіону: [Моногр.] / В. В. Говоруха, В. Г. Бульба, С. О. Горбунова-Рубан та ін. – Х.: «Магістр», 2006. – 240 с.

19. Стан та динаміка розвитку неурядових організацій України 2002-2006 роки: Звіт за даними дослідження / Автори-упорядники: Л. Паливода, О. Кікоть – К.: БФ «Творчий центр „Каунтерпарт“», 2006. – 160 с.

20. Стойка А. В. Міжсекторальна взаємодія: органи державної влади та місцевого самоврядування і громадські (неурядові) організації // Зб. наук. пр. ДонДУУ, т.V, сер. «Державне управління», вип. 37 «Фінансовий механізм державного управління економікою України». – Донецьк: Норд-Прес, 2004. – С. 347–356.

21. Сурмін Ю. П. Концептуальні основи створення системи взаємодії органів державної влади із суб'єктами громадянського суспільства в контексті інтеграційних процесів // Бюлетень «Україна-НАТО». – 2006. – № 2 (8).

22. Турчинов В. П. Еволюція змісту поняття «соціальна технологія»: історичний аспект // Теорія та практика державного управління: Зб. наук. праць. – Вип. 2 (21). – Х.: Вид-во ХарРі НАДУ «Магістр», 2008. – С. 355–360.

23. Якимец В. Н. Межсекторное социальное партнерство: теория, механизмы, технологии, практика. Учебное пособие. ТАСИС. – М.: 2004. –128 с.

УДК 353:332.142.6

Ігор Парфьонов

СУТЬ ТА ПРИРОДА ПОНЯТТЯ «ЕКОЛОГІЧНИЙ ІНТЕРЕС» В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Стаття присвячена дослідженню поняття «екологічний інтерес», визначенню його суті, значення, змісту і місця в системі державного регулювання регіонального розвитку. В результаті дослідження встановлено, що екологічні інтереси в системі державного регулювання регіонального розвитку та їх реалізація безпосередньо пов'язані з наявністю відповідних ресурсів, з їх сукупністю, поєднанням, певною комбінацією. Визначено перспективи подальших наукових досліджень з проблем ресурсного забезпечення та інструментів реалізації екологічних інтересів.

Ключові слова: екологічний інтерес, публічний екологічний інтерес, ресурси реалізації екологічних інтересів, розвиток, регіональний розвиток, державне регулювання регіонального розвитку.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Регіональна екологічна політика держави є органічною складовою національної екологічної політики. Від вирішення регіональних екологічних проблем певною мірою залежить соціально-економічна стабільність в Україні. При загальній спрямованості державної

стратегії переходу на засади сталого розвитку особливої актуальності набуває управління охороною довкілля, раціональним використанням природних ресурсів та безпекою життєдіяльності людини. Його значущість зростає в умовах децентралізації управління та підвищення ролі соціально-економічного розвитку регіонів. У зв'язку з цим в умовах трансформації економічної системи виникає потреба у розробці нової державної екополітики на різних рівнях управління.

Вдосконалення державного регулювання у сфері соціально-економічного розвитку регіонів, відповідних правових, організаційних, економічних та інших механізмів, а також підвищення ролі та відповідальності місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування за вирішення покладених на них повноважень та завдань є пріоритетними шляхами вирішення основних завдань регіонального розвитку.

Е зв'язку з цим назріла необхідність ґрунтовного наукового дослідження поняття «екологічний інтерес» та визначення його місця і ролі в системі державного регулювання регіонального розвитку.

При розгляді поняття «екологічний інтерес» та визначенні його природи і місця в системі державного регулювання регіонального розвитку важливого значення набув дослідження категорії «інтерес» в системі державного управління взагалі (В. Ляшенко [10], В. Сивий [19], В. Сиренко [20; 21] та ін.) та з питань регіональної політики і державного регулювання регіонального розвитку зокрема (Т. Безверхнюк [2], В. Лескін [9], Т. Максимова, Т. Уманець [24] та ін.). Також автор статті опирався на праці з проблем екологічної безпеки та на уже існуючі визначення поняття «екологічний інтерес» українських та зарубіжних учених, зокрема: М. Васильєвої [3; 4], Д. Валієвої [6], Г. Анімімова [1], М. Малишева [12], Б. Данилишина [17], Є. Хлобистова [13], Г. Мороз [15], О. Стегнія [22] та ін.

Дослідження вищезазначених науковців дали змогу дослідити екологічну сферу, вивести поняття «екологічний інтерес», розкрити його природу і суть та визначити його місце в системі державного регулювання регіонального розвитку.

Мета статті полягає у визначенні суті, змісту та значення поняття «екологічний інтерес в системі державного регулювання регіонального розвитку».

Перш, ніж визначитися з поняттям «екологічний інтерес», детально з'ясуємо категорію «інтерес» в державному управлінні та означимо його природу та сутність, звернемося до його походження та значення. Термін «інтерес» (від лат. *interest*, *intersum* – має значення, важливо; *inter esse* – бути між) використовують для позначення різних за своєю природою явищ. В основі будь-якого інтересу знаходиться потреба, яка є категорією, що охоплює більш широке коло явищ, ніж категорія інтересу, оскільки потреби притаманні всім біологічним організмам, в тому числі й людині.

В даний час, на думку В. Сиренка [21, с. 8], Р. Сивого [19, с. 73], В. Ляшенка [10, с. 271], практично всі існуючі погляди в науці, які торкаються визначення змісту інтересу, зводяться до трьох основних напрямків:

1) інтерес розглядається як суб'єктивне явище, як особлива спрямованість свідомості, яка має об'єктивну зумовленість;

2) інтерес розглядається як об'єктивне явище. Тут в розумінні інтересу варто розрізняти три основні моменти: формування інтересу як об'єктивного явища, відображення інтересів у свідомості людей, реалізація інтересів у діяльності людей;

3) інтерес представляє собою єдність об'єктивного і суб'єктивного, оскільки, з одного боку, він має матеріальну основу, а з іншого – завжди так чи інакше, більш-менш глибоко, правильно чи неправильно відображається в свідомості й формується в ній у вигляді певних цілей.

Загалом же аналіз сучасної наукової літератури з проблеми інтересу [8; 19; 20] свідчить про те, що автори розглядають цю проблему, виходячи з безлічі посилань, найважливішими з яких наступні.

1. Інтереси нерозривно пов'язані: з об'єктивною необхідністю, з законами суспільного розвитку, з виробничими й іншими суспільними відношеннями, в системі суспільного виробництва; з потребами людей; зі свідомістю і волею, а через них – і з діяльністю людей; з категорією «можливість».

2. Розгляд інтересу як взаємозалежності людей, яка проявляє себе в тому, що кожному суб'єкту (особистості, групі, суспільству) висуваються певні вимоги.

Загалом же інтерес у державному управлінні розглядається як єдність суб'єктивного і об'єктивного і визначається однією зі складових соціального механізму здійснення державного управління та управління взагалі. Категорія «інтерес» в державному управлінні визначається як усвідомлення необхідності задоволення потреб шляхом цілеспрямованої діяльності, що передбачає наявність необхідних умов та засобів і об'єктивної потреби у розвитку [18, с. 7].

В першу чергу варто зазначити, що широкомасштабного дослідження поняття «екологічний інтерес» набув тільки в юридичних науках і лише поступово переходить в галузь державного управління. В науці також існують різні точки зору щодо розуміння екологічних інтересів [1, с. 14–15; 16, с. 214; 12, с. 26–29], кожна з яких, розкриваючи суть даного поняття, заслуговує на увагу. В зв'язку з цим, цікавим є підхід М. І. Васильєвої. На думку науковця, з одного боку, – екологічний інтерес, тобто інтерес в збереженні природних об'єктів, підтримці придатної для життя якості навколишнього середовища, умовно складає мотивуючу частину права на безпечне навколишнє середовище, а з іншого – екологічний інтерес – це своєрідна форма публічного вираження суб'єктивного права на безпечне навколишнє середовище, його соціально значуща оцінка. Враховуючи те, що екологічні відносини мають публічний характер (витіснити, обмежити споживачку психологію суспільства по відношенню до природи можна, очевидно, тільки публічно-правовими (імперативними, субординаційними) методами), екологічний інтерес при цьому не може вважатися справою виключно самих громадян. Органи державної влади у всіх необхідних випадках повинні виконувати покладений на них обов'язок: виявляти наявність цього інтересу та його спрямованість [4, с. 60–61]. Практично це можна реалізувати за допомогою включення (застосування) механізму громадської участі в процесі розробки та прийняття екологічно значущих рішень.

Науковці [13, с. 32; 17, с. 49] екологічний інтерес визначають складовою екологічної (національної) безпеки та фундаментальною цінністю, що характеризується постійністю довгострокового характеру, термін актуалізації якого не може бути обмежений навіть існуванням держави, оскільки він має територіальну, а не політичну прив'язку. Реалізація національного екологічного інтересу спирається на поєднання природних ресурсів усіх видів, інтересів регіону, міста, об'єкта з інтересами держави та виконанням державою конституційних зобов'язань і міжнародних угод.

Г. В. Мороз зазначає, що якщо розглядати екологічний інтерес як об'єктивно існуюче, особливого роду ставлення соціальних суб'єктів до екологічних потреб та інших умов життя, що забезпечують їм нормальну життєдіяльність та екологічну рівновагу в навколишньому природному середовищі, як категорію, яка виражає прагнення людей зберегти належну якість довкілля, придатного для нормального існування і відтворення, то в такому сенсі екологічний інтерес матиме тільки позитивне забарвлення і вважатиметься законним екологічним інтересом [15].

На думку науковця, законні екологічні інтереси – це категорія, що акумулює в собі наміри та прагнення особистості, спрямованість яких визначена її безпосередніми, життєво важливими екологічними потребами, які з об'єктивних причин не знайшли втілення в суб'єктивних екологічних правах або прямо відображені у них; має форму простої юридичної дозволеності, яка виражається в можливостях суб'єктів безперешкодно користуватися певними екологічними благами [15].

Екологічний інтерес, на думку А. І. Мірошніченка, – це сукупність претензій учасників екологічних відносин, які дають підстави для їх соціального зв'язку в екологічному процесі й обумовлюють можливість здійснення екологічного інтересу завдяки реалізації їх юридичного статусу. Змістом екологічного інтересу виступає: по-перше, збереження і відновлення природних систем, їх біологічного різноманіття і здатності до саморегуляції як необхідної умови існування людського суспільства; по-друге, забезпечення раціонального природокористування і рівноправного доступу до природних ресурсів; по-третє, забезпечення сприятливого стану навколишнього середовища як необхідної умови покращення якості життя і здоров'я населення [14, с. 7].

Охорона навколишнього природного середовища, раціональне природокористування, екологічний добробут, забезпечення екологічної безпеки, на думку Д. Велієвої, становлять інтереси особистості, суспільства та держави і в сукупності утворюють конституційні екологічні інтереси. Останнє варто визначати як потребу в забезпеченні здорових і безпечних умов життєдіяльності, що забезпечують нормальне функціонування держави і суспільства [6].

Слід зазначити, що національні екологічні інтереси формуються у вигляді стратегічних завдань і складають основу екологічної безпеки. Звідси, одним з найважливіших завдань державної влади є забезпечення балансу інтересів особистості, суспільства і держави як найважливішого принципу забезпечення національної екологічної безпеки. У зв'язку з цим необхідно враховувати співвідношення державних інтересів, інтересів суспільства і особистості в екологічній сфері.

М. І. Васильєва наводить поняття «публічні екологічні інтереси», які визначає як інтереси всього суспільства, складені з інтересів соціальних груп і окремих громадян, у підтримці якості навколишнього природного середовища, що забезпечує життя, здоров'я людини і майбутніх поколінь, в справедливому розподілі вигод, одержуваних від використання природних ресурсів, що становлять основу життя і діяльності населення країни, збалансовані з потребами економічного росту, опосередковані правом, охоронювані й гарантовані державою. Публічні екологічні інтереси включають в себе державні інтереси в тій їх частині, яка відображає екологічні інтереси суспільства в цілому, а також суспільні інтереси в тій мірі, яка відповідає рівню усвідомлення і пізнання цих інтересів і яка може бути забезпечена пра-

вовим захистом в конкретних соціально-економічних, екологічних і політичних умовах.

Застосування категорії публічних екологічних інтересів дає можливість реалізувати цільовий і ціннісний підходи до пізнання екологічного права і відкриває соціологічне бачення екологічних правовідносин, що необхідно для обґрунтованого правового конструювання державної екологічної політики [3].

Варто зазначити, що проведений О. Стегнієм аналіз трьох компонентів екологічних інтересів зафіксував певний дисонанс між когнітивним, афективним компонентами, з одного боку, і екоатрибутивними патернами поведінки – з іншого. У статутно-ієрархічній структурі соціальних цінностей екологічні цінності посідають далеко не першорядне місце, що перешкоджає екологізації масових соціальних практик та участі пересічних громадян у процесі інституціоналізації екологічних інтересів. Водночас, екологічні проблеми, передусім екологічні умови проживання, викликають досить негативну емоційну оцінку у більшості населення України, що об'єктивно стимулює звернення суспільної уваги до необхідності вирішення проблем, які безпосередньо стосуються екологічної безпеки проживання людини [22, с. 436].

Перш, ніж визначитися з базовим трактуванням регіонального розвитку, зауважимо, що під поняттям «розвиток» ми матимемо на увазі специфічний процес змін, результатом якого є виникнення якісно нового [24, с. 23]. Хоча варто зазначити, що його розглядають ще й наступним чином: специфічний процес зміни, результатом якого є виникнення якісно нового, наступний процес сходження від нижчого до вищого, від простого до складного [23]; процес удосконалення тих чи інших елементів суспільних відносин, матеріально-речовинних складових суспільства чи соціально-економічних і матеріальних систем у цілому, перехід до принципово нових якісних характеристик [25]; багатомірний процес глибокої модернізації і переорієнтації всієї економічної і соціальної системи на основі еволюційних трансформацій [11]. Отже, у широкому значенні слова розвиток асоціюється зі змінами, причому позитивного характеру, які направлені на якісні перетворення об'єкта, що розвивається.

Регіон як складна соціально-економіко-екологічна система, у своєму розвитку періодично проходить через стани нестійкості і відносної стабільності, близької до рівноваги. Сучасна наука таке поведіння регіональних систем пояснює наявністю в них такої властивості розвитку, як нелінійність. У найзагальнішому змісті нелінійність системи полягає в тому, що її реакція на зміну зовнішнього чи внутрішнього середовища не пропорційна цій зміні. Тому для аналізу й оцінки процесів, що відбуваються в ході регіонального розвитку, істотною представляється наступна характеристика нелінійності – це незвичайна реакція на зовнішній вплив, коли правильно організоване діяння чинить більший вплив на еволюцію системи, у порівнянні з більш сильним, але не оформленим адекватно її власним тенденціям [5]. Відповідно, розкриття сутності регіонального розвитку, як об'єкту державно-управлінського впливу, позначається на можливості реалізації принципу відповідності суб'єкта управління об'єкту.

В зазначеному контексті розглянемо регіональний розвиток як об'єкт державно-управлінського впливу. Здатність до розвитку – одна з універсальних властивостей будь-якого об'єкту. Однак, як зазначають російські вчені [9, с. 30–31], регіональний розвиток не може відбуватися в формі стихійного саморозвитку, самонастроювання на стійкість. У відносно великих і поліфункціо-

нальних регіональних системах очевидним є конфлікт інтересів, у малих навпаки – занадто значні відкритість та залежність від зовнішніх деструктивних впливів. Розраховувати на самоутримання цих систем у стані збалансованого, стійкого і соціально орієнтованого розвитку не доводиться, і вся історія цивілізацій – це певною мірою визнання значущості територіальних диспропорцій та розробки відповідних регуляторів. Очевидно також, що регулювання процесів регіонального розвитку не може бути сукупністю незв'язаних регулятивних дій в сфері економіки, охорони довкілля, підтримки місцевих традицій тощо. Отже, необхідним є тонкий баланс між об'єктивним процесом розвитку (еволюції) регіональної системи, виникнення природних різноманіт'я та механізмами державного впливу, направленими на необхідне нівелювання процесу.

Одним із концептуальних принципів розробки стратегії регіонального розвитку, на наш погляд, є збереження конкретності та адресності державно-управлінського впливу, адже кожний регіон характеризується певними умовами, які, у свою чергу, обумовлені відповідними причинами та породжують відповідні наслідки. Тому вибір методів державного регулювання регіонального розвитку слід здійснювати через призму просторово-часової парадигми.

На думку Т. Безверхнюк [2, с. 145], такий підхід – це принципове положення, яке дозволяє розглядати регіональний розвиток як об'єкт державно-управлінського впливу. Звідси, регіональний розвиток – це такий об'єкт державно-управлінського впливу, який потребує обов'язкового врахування закономірностей просторово-часової організації регіону та реакції об'єкта на зовнішній вплив при виборі адекватних методів регулювання стихійного саморозвитку у напрямку збалансованості та соціальної орієнтації.

Слід звернути увагу на те, що зміни притаманні не тільки об'єкту, а й самому процесу розвитку. Регіональний розвиток як складний процес спрямованих змін, відбувається за рахунок зв'язків окремих процесів у межах системи процесів, а також їхніх сполучень та взаємодій. Відповідно, ще одним виміром регіонального розвитку є розкриття його сутності як процесу.

Отже, регіональний розвиток як процес. Процес – це система дій, які реально здійснюються відповідно до встановлених процедур, або послідовні операції, між якими існують прямі та зворотні зв'язки, а також система взаємодійності, що є результатом цих дій. Будь-який процес є послідовністю взаємопов'язаних видів діяльності або діяльність, що має як вхід, так і вихід, а також «чорний ящик» – процеси, де об'єкт з використанням наявних ресурсів перетворює вхідні дані у вихідні. Слід також наголосити, що процеси володіють гнучкістю й можливостями реагувати на зміни в навколишньому середовищі.

Отже, стосовно регіонального розвитку як процесу, враховуючи його надзвичайну складність, доцільним є, на наш погляд, застосування процесного підходу – потужного методологічного інструментарію, що дозволить нам розкрити всю багатовимірність процесу регіонального розвитку.

Процесний підхід забезпечує визначення та реєстрацію входів процесів, створюючи основу формулювання вимог, які слід використовувати для перевірки та затвердження виходів. Входи можуть бути внутрішніми або зовнішніми стосовно регіонального розвитку. Для того, щоб хід процесу був організований оптимально, необхідно чітко визначити критерії на виході процесу.

Також величезне значення має узгодження дій та відсутність проблем на стиках процесів [2, с. 146]. Відповідно, перш ніж визначитися зі складовими елементами самого процесу регіонального розвитку, потрібно чітко визначити, які екзогенні та ендогенні фактори ми маємо на вході, а також що ми отримаємо на виході (до якої моделі регіонального розвитку прагнемо).

Як вже зазначалось, регіональний розвиток не є стихійним процесом, а є об'єктом державно-управлінського впливу. Відповідно, регіональний розвиток починається з того, що суб'єкт управління формулює мету і бажані характеристики (критерії), яких прагне досягти. Бажані характеристики порівнюються з реальними характеристиками про стан об'єкта впливу та визначається їх невідповідність. Суб'єкти регіонального розвитку на основі паритетності інтересів формують управлінські рішення, спрямовані на усунення невідповідності, тобто на досягнення об'єктом управління бажаних характеристик. Визначення ж реальних характеристик здійснюється за результатами зібраної інформації про стан об'єкта управління. Таким чином, державно-управлінський вплив на регіональний розвиток може розглядатися як процес, входом якого є мета, а виходом – стан об'єкта управління.

Регіональний розвиток з точки зору процесного підходу відіграє суттєву роль у забезпеченні як вхідних елементів – цілі, інтереси, пріоритети суб'єктів, так і критеріїв на виході – задоволеність цих сторін. Отже, в цьому аспекті можемо погодитися з Т. Безверхнюк [2, с. 151], що регіональний розвиток як процес – це безупинний цикл функціонально-просторової трансформації всіх складових регіональної системи у напрямку збалансованих змін, у ході якого підвищується рівень та якість життя населення.

Таким чином, філософська основа регіонального розвитку полягає в ідеї практичної допомоги людям у переході зі стану об'єктів впливу в стан суб'єктів дії – активно діяти у складних динамічних ситуаціях, а не просто реагувати на них.

У найзагальнішому вигляді метою й результатом регіонального розвитку є добробут суспільства, який безпосередньо пов'язаний не просто з наявністю ресурсів, а з їх сукупністю – комбінацією. За відсутністю хоча б одного з них розвиток неможливий, навіть якщо інші ресурси є у надлишку.

☞ В результаті проведеного аналізу встановлено, що екологічні інтереси – це інтереси особистості, суспільства та держави в сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального природокористування, екологічного благополуччя та забезпечення екологічної безпеки. Екологічні інтереси загалом варто визначати як усвідомлену особою (суспільством) потребу в забезпеченні здорових і безпечних умов життєдіяльності, що сприятимуть повноцінному функціонуванню суспільства і держави.

Оскільки основною метою регіонального розвитку є добробут суспільства, який полягає в ідеї практичної допомоги органами державної та регіональної влади людям, а екологічних інтерес, як складова регіонального розвитку, полягає в збереженні природних об'єктів, підтримці придатної для життя якості навколишнього середовища, забезпеченні раціонального природокористування та забезпеченні екологічної безпеки регіону та держави в цілому.

Екологічний інтерес в системі державного регулювання регіонального розвитку та його реалізація безпосередньо пов'язані з наявністю відповідних ресурсів і не лише з наявністю, а й з їх сукупністю, поєднанням, пев-

ною комбінацією. За відсутності хоча б одного з них розвиток неможливий. Власне, проблема ресурсного забезпечення та інструменти реалізації екологічних інтересів і будуть перспективою подальших наукових досліджень.

Література.

1. Анісімова Г. В. Здійснення громадянами екологічних прав: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.06 «Земельне право; аграрне право; екологічне право; природоресурсове право» / Г. В. Анісімова. – Харків, 1996. – 19 с.

2. Безверхнюк Т. М. Ресурсне забезпечення регіонального управління: теоретико-методологічні засади: [монографія] / Т. М. Безверхнюк. – Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2009. – 318 с.

3. Васильева М. И. Публичные интересы в экологическом праве (Теория и практика правового регулирования): Дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.06: Москва, 2003. – 416 с.

4. Васильева М. И. Проблемы защиты общественно-го интереса в экологическом праве / Васильева Мария // Государство и право. – 1999. – № 8. – С. 49–62.

5. Василькова В. В. Порядок и хаос в развитии социальных систем: (Синергетика и теория социальной самоорганизации) / В. Василькова. – СПб: Нева, 1999. – 196 с.

6. Велиева Д. Экологические интересы в системе национальной безопасности: конституционный аспект / Д. Велиева // Власть. – 2010. – № 10. – С. 67–59.

7. Державні організації як складова механізму держави: [навчальний посібник] / Балашов А. М., Безверхнюк Т. М., Зінкевічус В. О. та ін.; за заг. ред. П. І. Надолішнього. – Одеса: ОРІДУ НАДУ, Optimum, 2005. – 228 с.

8. Здравомыслов А. Г. Проблема интереса в социологической теории / А. Здравомыслов. – Ленинград: Изд-во Ленингр. ун-та, 1964. – 384 с.

9. Лексин В. Н. Государство и регионы. Теория и практика государственного регулирования территориального развития / В. Лексин, А. Шевцов. – М.: «УРСС», 1999. – 368 с.

10. Ляшенко В. И. Регулирование развития экономических систем: теория, режимы, институты / В. Ляшенко. – Донецк: ДонНТУ, 2006. – 668 с.

11. Максимова Т. С. Регіональний розвиток (аналіз і прогнозування): [монографія] / Т. Максимова. – Лу-ганськ: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2003. – 304 с.

12. Малишева Н. Р. Гармонізація екологічного законодавства в Європі: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора юрид. наук: спец. 12.00.06 «Земельне право; аграрне право; екологічне право; природоресурсове право» / Н. Р. Малишева. – Київ, 1996. – 53 с.

13. Методологічні засади формування стратегічного потенціалу екологічної безпеки / Є. Хлобистов, Л. Жарова, А. Коваленко // Економіст. – №4. – квітень. – 2011. – С. 30–33.

14. Мирошніченко А.И. Правовой механизм защиты экологического интереса: теоретико-правовой анализ: диссертация ... кандидата юридических наук: 12.00.01 / Мирошніченко А.И.; Кубан. гос. аграр. ун-т. Ростов-на-Дону, 2011. – 173 с.

15. Мороз Г.В. Суть та зміст категорії екологічного інтересу: [електронний ресурс] / Г. Мороз; ЮІ ПНУ ім. В. Стефаніка – режим доступу /www.stattionline.org.ua/index.php/politologiya/30-politika/1420-sut-ta-zmist-kategori.

16. Правова держава Україна: проблеми, перспективи розвитку. Короткі тези доповідей та наукових повідо-

лень республіканської науково-практичної конференції, 9–11 лист. 1995 р. – Харків, 1995. – С. 214–215.

17. Природно-ресурсна сфера України: проблеми сталого розвитку та трансформацій / Під заг. ред. Б.М. Данилишина. – К.: Нічлава, 2006. – 704 с.

18. Сивак Т. В. Регіональні інтереси в системі державного управління України: принципи легітимації та модель реалізації: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спец. 25.00.01 – «Теорія та історія державного управління» / Т. Сивак; ОРІДУ НАДУ при Президентові України. – 2012. – 20 с.

19. Сивий Р. Б. Соціально-філософські проблеми розмежування приватних і публічних інтересів як підстави дихотомізації структури позитивного права / Р. Сивий // Проблеми філософії права. – 2005. – Т. 3. – № 1–2. – С. 73–84.

20. Сиренко В. Ф. Интересы – власть – управление / В. Сиренко. – К.: Наук. думка, 1991. – 327 с.

21. Сиренко В. Ф. Интересы в системе основных институтов советского государственного управления / В. Ф. Сиренко. – К.: Наук. думка, 1982. – 214 с.

22. Стегній О. Екологічні інтереси в масовій свідомості населення / О. Стегній // Українське суспільство – 2003. Соціологічний моніторинг / за ред. д.е.н. В. Ворони, д.с.н. М. Шульги. – К.: Інститут соціології НАН України, 2003. – С. 426–436.

23. Українська Радянська Енциклопедія. – К.: УРЕ, 1983. – Т.9. – 560 с.

24. Уманець Т. В. Методологічні аспекти управління економічним розвитком регіону / Т. Уманець // Регіональна економіка. – 2006. – №1. – С. 33–35.

25. Филипенко А. С. Экономическое развитие: цивилизационный подход / А. Филипенко. – М.: ЗАО «Издательство «Экономика», 2002. – 260 с.

УДК 353:332.1

Ростислав Пинда

ПОСИЛЕННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ СКЛАДОВОЇ У ФОРМУВАННІ РЕГІОНАЛЬНИХ БУДІВЕЛЬНИХ КЛАСТЕРІВ

Системність перехід функціонування будівельних підприємств у регіонах України актуалізує потребу обґрунтування та реалізації дієвих управлінських заходів, спроможних швидко та якісно усунути негативні тенденції розвитку будівництва. Створення регіональних інтегрованих систем у будівництві є перспективним шляхом реалізації економічного потенціалу галузі в регіонах та зміцнення її міжнародної конкурентоспроможності. Важливим завданням є розробка рекомендацій щодо інтелектуалізації будівництва в контексті формування регіональних будівельних кластерів.

Ключові слова: будівельна сфера, інтегровані системи, будівництво, інтелектуалізація, регіони, управлінські заходи, конкурентоспроможність.

© Пинда Р.В., 2013.